

MODERN VE POSTMODERN KENT

Enes YALÇIN¹

Öz

Modernizm ve postmodernizm, toplumsal yaşamın hemen her alanına nüfuz eden akımlar olarak öne çıkmıştır. İçerisinde toplumsal yaşamın şekillendiği, yaşamsal faaliyetlerin devam ettiği kentler de bu iki akımın etkisini üzerlerinde taşımaktadır. Bu çalışmada, modern-postmodern kent kıyası amaçlanmıştır. Bu doğrultuda öncelikle, modernizm ve postmodernizm kavramları incelenerek iki kavramın karşılaştırılması yoluna gidilmiştir. Çalışmanın ilerleyen kısmında ise, modernizmin ve postmodernizmin, yapısal, toplumsal açılardan kent üzerinde oluşturduğu etki, örnekler üzerinden değerlendirilmiştir. Postmodern kentin, modern kentin inşa ettiği; düzen, tek düzelik, homojenite, nesnellik, belirlilik ve ilerleme gibi kabullerle uyummadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Modernizm
Postmodernizm
Modern Kent
Postmodern Kent
Toplumsal Yaşam

Makale Hakkında

Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi : 11.03.2023
Kabul Tarihi : 31.03.2023
E-Yayın Tarihi : 15.06.2023
DOI : 10.58702/teyd.1263619

¹ Dr.Öğr.Üyesi, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, e-posta: enes.yalcin@ikc.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1086-6313.

MODERN AND POSTMODERN CITY

Abstract

Modernism and postmodernism have come to the fore as trends that have penetrated almost every area of social life. Cities in which social life is shaped and vital activities continue also carry the effects of these two movements. In this study, a modern–postmodern city comparison is aimed. In this direction, first of all, the concepts of modernism and postmodernism have been examined, and the comparison of the two concepts has been made. In the following part of the study, the impact of modernism and postmodernism on the city from structural and social perspectives has been evaluated through examples. It has been determined that postmodern city does not correspond to the assumptions that modern city has built, such as order, uniformity, homogeneity, objectivity, definiteness, and progress.

Keywords

Modernism
Postmodernism
Modern City
Postmodern City
Social Life

Article Info

Research Article

Received : 11.03.2023
Accepted : 31.03.2023
Online Published : 15.06.2023
DOI : 10.58702/teyd.1263619

Kaynakça Gösterimi: Yalçın, E. (2023). Modern ve Postmodern Kent. Toplum, Ekonomi ve Yönetim Dergisi, 4 (1), 163-180.

Citation Information: Yalçın, E. (2023). Modern and Postmodern City. Journal of Society, Economics and Management, 4 (1), 163-180.

GİRİŞ

Toplum yaşantısı, dönem dönem farklı siyasal, ekonomik, kültürel akımlardan etkilene gelmiştir. Kentler de bu etkinin en çarpıcı biçimde gözler önüne serildiği yaşamsal alanlar olarak ön plana çıkmaktadır. Çalışmanın konusunu oluşturan modernizm ve postmodernizm de dönemsel anlamda birçok farklı düzlemde kenti ve kentliyi etkisi altına alan akımlar olarak göze çarpmaktadır. Ekonomik ve sosyal açıdan kapalı, kendi kendine yeten feodal toplum yapısının çözülmesi, üretim araçlarında ve tüketim biçimlerinde farklılaşmalara neden olmaktadır. Modernizm de bu gelişmelerden bağımsız değerlendirilebilecek bir mefhum değildir. Akım, bir yandan oluşan yeni ihtiyaçlara cevap verme gayretinde iken öte yandan ihtiyaçları bizatihi kendisi şekillendirmektedir.

Modernite, toplumu yeniden tasarlamayı hedef edinmektedir. Bu minvalde kuralcı, tutarlı, tekdüze bir anlayış benimsenmekte ve yine bu doğrultuda bir kent mimarisi gerçekleştirilmek istenmektedir. Aydınlanma düşünürlerinin üzerinde durdukları nesnel bilim ve evrensel hukukun kabulü, modernist akımın yol göstericisi konumunda olmaktadır. Kentlerin estetikten uzak, tamamen işlevsel biçimde tasarlanmaları da yine modernizmin kent üzerindeki etkilerindedir.

Kimilerine göre modernizmin ileri bir boyutu olan, çoğunluğu oluşturan kimilerine göre de modernizmin eleştirisi niteliğinde olan postmodernizm ise özellikle 20. yüzyılın son çeyreğinde etkin olmuş ve etkileri içinde yaşanan dönemde dahi devam etmekte olan bir akımdır. Postmodernistler, farklı toplumsal, siyasal ve kültürel yaklaşım biçimlerini benimsemekte, bilinen kuramları yadsımaaktadırlar. Ayrıca, modernitenin sunduğu evrensel etik anlayışına karşı çıkmakta ve kuralcı, tek düzeci anlayışın kimliksiz, ruhsuz, kişiliksiz kentler oluşturacağını iddia etmektedirler. Onlara göre, tek bir doğru yoktur. Herkesin kendine ait bir doğrusu vardır ve kentsel alanlar da bu düşünceye paralel biçimde şekillendirilmelidir.

Çalışmada, modernizm ve postmodernizm kavramlarının karşılıklı olarak incelenmesinin ardından, literatüre dayalı biçimde her iki akımın kent ve kentli üzerinde ne tür yapısal / toplumsal etkiler bıraktığının gözler önüne serilmesi amaçlanmaktadır.

1. Modernizm ve Postmodernizm Üzerine

Modernizm, İngiliz Devrimi (1688) ve Fransız Devrimi (1789) arasındaki dönem olarak adlandırılabilir. Aydınlanma Çağı'nın bir ürünü olarak kabul edilmekteyse de akım, zikredilen zaman diliminin çok ötesine uzanarak hayata ilişkin birçok safhadaki etkilerini, bilhassa II. Dünya savaşının sonlarına dek sürdürmüştür. 21. yüzyılda dahi halen modernizm etkisinin devam ettiğinden söz edilmektedir.

Aydınlanmanın mirasını devralan modernist yaklaşımda, kilisenin hegemonyasının kırılması, aklın inançtan bağımsızlığının ilan edilmesiyle insan akli ve bilimsel tutarlılığın öncelendiği yeni bir toplum projesinin inşası söz konusudur. Modernizmin şekillenmesine yol açan ve modernleşme olarak adlandırılan kültürel ve kurumsal değişim süreci; pozitivizm, kapitalizm, sanayileşme, ulusçuluk, laiklik, kentleşme, uzmanlaşma ve bürokrasi olgularını bünyesinde barındırmaktadır (Bostan, 2013: 38-40). Bu durumun oluşmasında, modernleşmenin, Batılı sanayi demokrasilerini oluşturan toplumların izledikleri tarihsel

gelişimde ulaşmış oldukları dönüm noktası olmasının payı yadsınamaz bir gerçektir. Böylelikle, modernizmin, gelişmiş Batılı ülkelerin sahip oldukları yapısal özelliklere binaen sergiledikleri bir süreç olduğu ileri sürülebilecektir (Aysel, 2009: 6).

Esasen 18. yüzyılda beliren ve modernite projesi olarak adlandırılan süreç, “Aydınlanma düşünürlerinin ‘nesnel bilimi, evrensel ahlak ile hukuku ve kendi ayakları üzerinde duran sanatı, kendi iç mantıkları temelinde geliştirme’ konusunda gösterdikleri olağanüstü bir düşünsel çabadan ibarettir” (Harvey, 2010: 25). O halde, modernliği kendisine konu edinen sosyal bir teori, meseleyi bütünsel bir çerçevede ele almak durumundadır. Bu zorlu eylemi gerçekleştirmeye olanak tanıyacak, modernleşmenin söz konusu olup olmadığını ele verecek birtakım belirleyiciler de mevcuttur. ‘Yeni olan’a yönelmek bunlardan birisidir. Modernistler, Tanrısal buyruk gereği tartışmasız kabul gören dogmatik yaklaşımları reddederek, insan aklını önceleyen çağdaş gereksinimleri temel almışlardır. Rasyonelleşme de bu düzlemde değerlendirilmelidir. Rasyonelleşme vasıtasıyla, anlam taşımayan, kaotik bir gerçeklik görünümündeki dünya, kendisine hâkim olunması gereken bir gerçekliğe dönüşmüştür (Doğan, 2007: 193). Rasyonalite modernitenin bir ürünü olarak değerlendirilebilir aynı zamanda, Weber’in ileri sürdüğü görüş üzerine, modernite de rasyonalitenin gerçek bir sonucu olarak kabul edilebilecektir (Çiğdem, 1997: 13-14).

Modernite, toplumu yeniden tasarlamayı hedef alan, yeni bir yaşam tarzı oluşturmayı gaye edinen bir projedir. Ekonomiden bilime, sanata kadar toplumsal hayatın hemen her noktasına erişme çabası içerisinde, modernite projesi hayata geçirilmek istenmektedir ve bu realiteyi, ideolojiden, siyasal yapıdan ayrı ele almak mümkün değildir. Evvela Batılı toplumların gelişim aracı olarak değerlendirilen modernite zamanla, Batı dışındaki toplumları Batılılaştırmanın, Batı’ya bağlayarak sömürgeleştirmenin bir aracı haline gelmiştir. Modernite bu amaçla, dünyaya yayılma mekanizmalarını bünyesinde barındırmaktadır. Ekonomik boyut, bilgiye yaklaşım boyutu, geleneksellikten kurtulmuş, kendini yönetebilecek rasyonel birey boyutu ve kurumsal boyut, yayılcı mekanizmalara olanak tanımaktadır. Ekonomik boyut ile kastedilen, kapitalist ilişkiler içerisinde, inorganik enerjiye dayanarak üretim yapan sanayileşmiş toplumdur. Kurumsallaşmış liberal mülkiyet anlayışı, bu ekonomik düzen içerisinde etkindir. Bilgiye yaklaşımda, toplumsal olguların doğru temsili değerlidir ve nesnel toplumsal bir bilimin kurulacağına olan inanç hâkimdir. Belirli bir yöreye bağlılığı azalmış, yer değiştirebilen, akışkanlığı artmış rasyonel bireyin etkinleştirilmesi ise geleneksellikten sıyrılmış bir toplumun inşasına zemin hazırlayacaktır. Kurumsal boyutta ise, yerel bağlamdaki toplumsal ilişki biçimlerinin aşıldığı ulus kimliklerin ortaya çıktığı bir değerlendirme söz konusudur. Ayrıca; eğitim, sanayileşme, etkin siyasal kurumlar, siyaset dışı uzman kadrolar ve çağdaş bir hukuk sisteminin, modernitenin tesis edilmesinde hayati öneme sahip olduğu göz ardı edilmemelidir (Tekeli, 1995: 51; Aysel, 2009: 10-11; Bostan, 2013: 48).

Yeni toplumsal düzenin oluşturulup dünya genelinde hâkim kılınması için; inanç yerine bilgi, teoloji yerine bilim, gelenekler yerine akıl öncelenmiştir. Bu noktada, geleneksel olandan kopuş önemlidir ve bu kopuş radikal biçimde gerçekleşmek durumundadır. Gerçekleştirilecek değişim, evrimin ya da tedrici birtakım farklılıkların çok ötesinde bir yeniden inşa sürecini temsil etmektedir. Modernistlere göre, eski ve geleneksel olan şey

yanlıştır ve sanayi devrimi sonrası Batı'da oluşan toplumsal düzen arzu edilen bir gerçekliği işaret etmektedir (Doğan, 2007: 192).

Batı dışındaki toplumlarda modernite projesi, farklı birtakım yollar aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Kapitalizmin işleyişi dolayısıyla meydana gelen yayılcı etkiler başat faktördür. Söz konusu toplumlar üzerinde uygulanagelen sosyal mühendislik faaliyetleri de yaygın olarak kullanılmakta olan bir araçtır. Yönetici elitler, Batı'nın üstün olduğu düşüncesinin etkisi altındadırlar ve kapitalist sistemin işleyişinin gerektirdiği ticaret burjuvazisi ile iş birliği içerisinde reformist uygulamalara girişmektedirler. Kapitalizmin etkisiyle gerçekleşen değişim, kendiliğinden gerçekleşen bir değişim olarak nitelendirilirken, sosyal mühendislik faaliyetleri, tepedenci olarak adlandırılan, dışarıdan müdahaleler biçiminde seyretmektedir (Tekeli, 1995: 51). Modernleştirme vasıtaları birbirlerinden ayrı tutulamayacak biçimde ve birbirlerini besler şekilde işlev göstermektedirler. Kapitalist merkez dışında kalan ülkeler için uygun görülen modernite uygulamaları yetersiz görüldüğü takdirde ilave metotlar takviye olarak kullanılmaktadır.

Modernite çabalarının ilelebet sürmeyeceği düşüncesi ile 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren modernite eleştirileri başlamıştır. Bilhassa savaş sonrası yaşanan bunalımlar, içerisinde bulunulan dönemin ölçütleri üzerinden değerlendirilmiştir. Eleştirilere göre, modernite hiç gerçekleştirilememiştir ve aklın hâkim kılındığı dünya bir ütopyadan fazlasını içermemektedir. Modernizmin gerçekleştirilmesi ile insanların kurtulacağı varsayıldı ise de bu durum, eleştirmenlerin kanaatince, evrensel bir baskı oluşturmanın ötesine geçememiştir (Görenek, 2013: 100). Bu durumda postmodernite, modernitenin miadını doldurduğu düşüncesiyle ortaya çıkıp küresel düzlemde gelişim göstermiştir.

Postmodern terimi ilk kez İngiliz ressam John Watkins Chapman tarafından 1870 yılında, resim türünü tarif etmek için kullanılmışsa da modern çağdaş kopuşu temsil eder biçimde ele alınışı D.C. Somervell tarafından gerçekleştirilmiştir. Ardından Toynbee terimi benimseyerek yaygın biçimde kullanma yoluna gitmiştir. Bunlarla beraber postmodern mefhumunun gerçek bir kuramsal çerçeve içerisinde yaygın biçimde kullanılması 1970'li yıllara karşılık gelir. Fakat bu kullanım; toplumsal bir proje olarak modernitenin karşısında yer almamış, estetik bir proje olarak modernitenin karşıtı olarak konumlandırılmıştır. 1980'li yıllardan evvel, postmodernizm ile ilgili tartışmalar genellikle edebiyat ve güzel sanatlarla birlikte mimarlık alanında kendisini göstermiştir (Köksalan, 2007: 149-152).

Genel anlamda postmodernite, modernitenin boğucu kucaklayıcılığına, araçsal rasyonelitesine, yabancılaştırıcı, kesintisiz ve doğrusal ilerlemeci fikrine, seçkin kültürel tavrına tepki olarak doğmuştur. Postmodernite, içsel bir baskı oluşturduğu gerekçesiyle tahakkümcü akla karşı duran bir formdadır. Çeşitliliği, çoğulculuğu, farklı gelenek ve modelliklerin eklektik karışımını savunmaktadır. Postmodernizm, modernitenin ahlak iddialarına, modern bireyde şekillendiği savunulan evrensel etik düşüncesine şiddetle karşı çıkmaktadır. Politik ve sosyal nitelikli, küresel, her şeyi kucaklayıcı olduğu iddia edilen bütün dünya görüşlerine itiraz etmektedir. Marksizm, faşizm, liberalizm vs. yerleşik ideolojileri, insanlığa trajik deneyimler yaşattıkları gerekçesiyle reddetmektedir (Yıldızhan, 2004: 35; Şimşek, 2014: 47). Postmodernistler; modern tarihin bittiğini, modern rüyaların kâbuslara yol açtığını ileri sürmekte ve postmodernist dönemi, modernist dönemden apayrı bir evre olarak ele almayı yeğlemektedirler (Şimşek, 2014: 43).

Tablo 1. Modernite – Postmodernite Karşılaştırması

MODERNİTE	POSTMODERNİTE
Form (Birleştirici-Kapalı)	Antiform (Ayrırcı-Açık)
Amaç	Oyun
Tasarım	Rastlantı
Hiyerarşi / Düzen	Anarşi
İlerleme	Tükenme / Sessizlik
Sanat Nesnesi / Bitmiş Yapıt	Süreç / Performans
Mesafe	Katılım
Yaratma / Bütünleştirme	Yaratmayı Bozma / Yapıbozum
Sentez	Antitez
Varlık	Yokluk
Merkezlenme	Dağılma
Kalite / Dayanıklık	Reklam / Sunuş / Etiket
Felsefe / Psikoloji	Kişisel Gelişim / NLP
Yazar	Okur
Açıklama	Yorum
Akl / Araçsal Akıl	Arzu
Nesnel	Öznel
Eril	Er-dişil (Unisex)
Üretim	Tüketim
Ulus Devlet	Şirket Yönetimi
Evrensel	Yerel / Küresel
Totalitarizm	Demokrasi
Memleket / Ev	Sanal Mekân
Matbuat	Görüntü
Kütüphane	Arama Motoru / Google
Sağlık	Şekil /Estetik Görüntü
Homojen	Heterojen
Hukuksal Etik	Estetik
Beden	Organ
Nakit	Kredi Kartı
Çalışma	Eğlence /Tembellik
Aile	Birlikte Yaşam
Kesinlik	Olasılık
Üst Kimlik	Alt Kimlikler
Hipotaksi	Parataksi
Kök / Derinlik	Köksap / Yüzey
Gösterilen	Gösteren
Anlatı / Büyük Tarih	Karşıt Anlatı / Küçük Tarih
Ana Kod	Kişisel Dil
Cinsel Organ / Erkeklik Organına Değini	Çok Biçimli / Hünsa
Paranoya	Şizofreni
Köken / Neden	Fark – Fark / İz
Metafizik	İroni
Belirlilik	Belirsizlik
Aşkınlık	İçkinlik

Kaynak: Harvey, 2010: 59.

Modernist kültür, seçkinci olduğu kadar popülist zevkleri küçümseyen ve piyasa kurallarına karşı direnç gösteren bir yapıya sahiptir. Postmodernist sanat anlayışı ise popülizme yelken açan ve piyasa ile iç içe olan bir yaklaşımı yansıtmaktadır. Modern toplumun üretici yönü postmodern toplumda tüketime kaymıştır. Modern birey üretici bir kimlikle emek örgütleri arasında dolaşırken, postmodern birey tüketim alışkanlıkları arasında kaybolmuştur. Postmodern birey, vazgeçmekten korkmayacağı, uçucu, marjinal kimliklerde var olmaktadır. Postmodern toplumlarda her şey tüketime sokulacak ve bir an evvel çöplüğe bırakılacak kadar hızlı gerçekleşmektedir (Bostan, 2013: 90; Şimşek, 2014: 42). Ayrıca, her şeyin olduğu haliyle kabul edildiği postmodernizmde, her bireyin başka bireylere benzemez şekilde eşsiz olduğu kabulüyle, hiç kimsenin birbiri hakkında yorum yapamayacağı, hiçbir şeyin birbiriyle kıyaslanamayacağı düşünülmektedir (Karaoğlu, 2016: 89).

2. Modern ve Postmodern Kentin Karakteristik Özellikleri

Modernizm, kapitalizmden ayrı tutularak değerlendirilebilecek bir akım değildir. Modernist akım da kapitalizmin gelişimi gibi, feodal kapalı, kendi kendine yeten, pazara hitap etmeyen üretim biçiminin aşılması, kentin kırı ele geçirmesiyle ilerleme safhasına geçmiştir. Üretim ilişkilerinin sürekli dönüşümü, rekabet ve mülkiyet ilişkileri içerisinde sermayenin canlı bir organizma gibi hareket etmesi, kapitalist modernliği var eden ve dinamik tutan unsurlar olmuşlardır (Özgül, 2013). Söz edilen ekonomik süreç farklılaşması, yaşamsal sahanın da değişime uğramasına sebep olmuş ve modern kentsel yapı ortaya çıkmıştır.

Temel olarak modern kentleşme, endüstri devrimi süresince kırdan kente göç ve hızlı nüfus artışı neticesinde şekillenmiştir. 1800 yılında kentli nüfusu 30 milyondan az olup dünya nüfusunun yaklaşık %3'ünü oluştururken, 1900'de kentler 200 milyon nüfusa sahiptir. 20. Yüzyılın ortasında dünya nüfusunun yarısını aşkın kentli nüfusu vardır (King, 2007: 2), bugün ise bu sayı beş milyara yakın olup yaklaşık %56 oranındadır (data.worldbank.org, 2023) ve 2050 yılında bu oranın %68 seviyesine ulaşması beklenmektedir (United Nations Department of Economic and Social Affairs, 2023). Üretim modellerinin değişmesi ve çeşitlenmesi, insanların, kente yönelimine hız kazandırmış olduğu gibi tüketim ihtiyaçlarının da farklılaşmasına yol açmıştır. Kentsel alanlar, kentsel mekânlar ve konutlar da farklı işlev görmeye başlamışlardır. Örneğin, önceleri ahlaksızlık yeri olarak görülen kamusal kent alanları, zaman içerisinde, birleştirici ve insanların kendilerini tanımaları ve gerçekleştirmelerine olanak tanıyıcı sahalar olarak görülmeye başlamıştır. Yine konutların boyutları ve işlevleri de değişime uğramıştır. Konutların kapladıkları alanlar küçülerek, insanlara daha özgün mahremiyet alanları inşa etme yoluna gidilmiştir.

Modern kent kendini ilk defa Batı Avrupa coğrafyasında görünür kılmıştır. Bunda, modern kentin sanayileşme ile doğrudan ilişkili olmasının payı vardır. Dolayısıyla, modern kentin özellikleri bu coğrafyanın kentlerinde ortaya çıkmıştır. Önceleri kent merkezlerinde; tapınak, saray, pazar gibi etkileşim öğeleri bulunurken, bunların yerini zamanla, fabrika ve üretim mekânları almıştır. Böylelikle modern kent, modern devletin tahkim unsuru haline gelmiştir (Karakaş, 2003: 18-19). Öyle ki, kapitalizmin ilkeleri doğrultusunda şekillenen modern kent, sermayenin birikimini kolaylaştırmak ve akışkanlığını arttırmak için mekânsal düzenlemelere yol açmıştır.

Modernizmin kente yansımada, Paris ana sahne olarak önem taşımıştır. 19. yüzyılda, Haussmann ve III. Napoleon, Orta Çağ'dan kalan eski şehrin bağrında bulvarlar ağı oluşturmuştur. Bugünün alışılmış kullanımının aksine bulvarlar adeta bir devrim ifadesi olarak kabul edilmiştir. Çıkarılan 'seçkin bölge' kanunu ile kent içerisinde birçok farklı bağlantı kurmaya olanak tanıyacak yeni bulvarlar inşa edilmiş, eski evler yıkılmış, bu evlerde oturanlar şehrin çeperlerine taşınmış ve temizlik olarak nitelendirilen süreç ile bir bakıma modern Paris'in gecekondulaşmasının da temeli atılmıştır (Özer, 2016: 21-22). Yine bu dönemde, organizmacı yaklaşıma örnek teşkil edecek şekilde kenti insan bedeni ile ilişkilendiren kent planlamacıları, kentin akciğerleri haline getireceklerini ileri sürdükleri bulvarları ağaçlandırma yoluna gitmişlerdir. Ayrıca kenti, kendilerince ameliyat masasına yatırmışlar, cadde, sokak ve bulvarları, kesilip yerinden sökülecek damarlara benzeterek revize etmişlerdir.

Şekil 1. Modernizm ile Dönüşen Kent Dokusu

Kaynak: İğci, 2015: 15.

Bilhassa Haussmann ve III. Napoleon'un üstlendiği söz konusu uygulamalar, modernizmin kent üzerindeki yıkıcı yönünü göstermektedir. İlk modern kent planlarının uygulayıcısı olarak bilinen Le Corbusier de "Modern kent, düz çizgiler ve dik açılardan oluşmuş geometrik bir düzen içinde olacaktır ve bu düzen ne kadar kesin olursa, insan da kendini daha mutlu ve güven içinde hissedecektir" sözleriyle eskiyi reddeden bir görüşe sahip olduğunu belirtmiştir (Karakas, 2003: 21-26). Tarihi dokunun kent için fonksiyonel olmadığını belirterek 1925 yılında Voisin Planı hazırlanmıştır. Plan ile saray ve kilise binaları haricinde kalan hemen tüm binaların yıkılıp dümdüz edilerek ızgara plan üzerine geniş bulvarlarla örülü yepyeni bir Paris'in inşası öngörülmüştür.

Şekil 2: Le Corbusier'in Voisin Planı – Paris / 1925

Kaynak: Karaoğlu, 2016: 68.

Bu tür bir kent planlama politikasına karşı 1890'larda çok yönlü planlama tutumu gelişim göstermiştir. Beaux Arts çevresindeki güzel kent akımı, Ebenezer Howard'ın bahçe kent ütopyası, Camillo Sitte'nin tarihi çevreye duyarlı yaklaşımı, Berlage'in Amsterdam'daki uygulamaları, Tony Garnier'in Cite Industrielle'i örnek olarak belirtilebilir. 1920'lere gelindiğinde ise, mekânın düzenlemesi üzerinde yoğunlaşan yeni bir çaba ortaya çıkmıştır. Yeni yaklaşım ile kentsel planlama vasıtası ile yolların, parkların, kamu binalarının vs. yeniden tasarlanması ve sosyoekonomik gelişime katkı sunacak biçimde şekillendirilmesi hedeflenmiştir (Tekeli, 1995: 52).

Keleş (2012: 110-111), modern kent planlamasının, siyasal süreçlerden soyutlanamayacak biçimde, başlıca dört aşamada gerçekleştirildiğini ileri sürmektedir: Birinci aşama, kent planlamasının kentlerin güzelleştirilmesini sağlayacak bir çaba olarak benimsenmesidir. Bu aşamada, büyük ve güzel parklar/mezdanlar, görkemli yapılar, üzerinde durulan öğelerdir. İkinci aşamada, kentlerin imarı ve planlanması bir mühendislik uğraşı olarak düşünülmüştür. Bu aşamada, kent planlama işlevi yalnızca mimar ve mühendislerce yerine getirilir. Kentsel alan ve mekânların işlevselliği öncelenir. Üçüncü aşamada, kent planlamasının ekonomik ve toplumsal yönü üzerinde de durulmaya başlanmıştır. Teknik elemanlar yanında toplum bilimlerinde uzmanlaşmış kişiler de süreçte yer almaktadır. Dördüncü aşamada ise, kentleri, kendi sınırları içinde değerlendirerek planlama yapmanın yetersiz olduğu anlaşılmış, civardaki köy ve kentlerden bağımsız bir planlama anlayışının yetersizliği vurgulanmıştır.

Modern kent planlaması anlayışına göre, kentlerin planlanmasında; mükemmellik, netlik, kesinlik ve çelişkisizlik doğrultusunda, tekdüzelik, homojenlik, ilkelere bağlılık egemendir. Modern kent planlama anlayışının temel ilkelerini ilk kez ortaya koyan

Uluslararası Modern Mimarlar Kongresi (Congres Internationaux d'Architecture Moderne-CIAM), 1933 yılında imzaladığı Atina Bildirgesi ile duruma netlik kazandırmıştır. Bildirge ile “evrensel çözümlerin aranması, böylece yöreselliğin ortadan kalkması, sonsuz, farklılaşmamış mekânın elde edilmesi, mevcut teknolojinin mükemmelleştirilmesi, özellikle toplu üretimin desteklenmesi, toplumsal sorunlara ilgi, kentin konut rekreasyon iş ve ulaşımdan oluşan dört işleve ayrılması” ilkeleri benimsenmiştir (Dostoğlu, 1996: 138).

Kentlerin, estetikten uzak, tamamen işlevsel ilkeler doğrultusunda tasarlanması modernist akımda öne çıkan bir düşünce yapısıdır. Modern mimari, insanlar için yaşanabilir kentler yerine, işlevlerine göre belirlenmiş bölgeler oluşturmaya yöneliktir. Söz konusu düşüncelerin gerçekleştirilmesi için geleneksel yapı teknolojileri ve kullanılan malzemelerde değişime ihtiyaç duyulmuştur. Demir-çelik, cam, betonarme, asansör bu kullanım içerisinde yer alan unsurlara örnek teşkil etmektedir (Karakurt, 2006: 8-9).

Şekil 3. Unité d’Habitation, Marseille, Fransa

Kaynak: Karaoğlu, 2016: 67.

Modernitenin kent planlaması üzerindeki etkilerine Türkiye coğrafyasında da rastlanılmaktadır. Tekeli’nin (1995: 53-55) ifadelerine göre; Osmanlı’da, Batı’da gözlenenin aksine, sanayileşme gerçekleşmediği için, modernitenin kent planlaması söz konusu coğrafyada sanayi kentine tepki oluşturacak bir içeriğe sahip değildir. Bu nedenle sanayi kenti karşısı ütopyalar Osmanlı’da karşılık bulmamıştır. Batı’dakine, bilhassa Haussmann’ın uygulamalarına benzer biçimde, eskiyi ortadan kaldırıcı, geçmişteki kentsel dokuları tasfiye edici birtakım adımların atıldığı da göz ardı edilmemelidir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin ilk dönemlerinde ise bir ulus devlet inşası söz konusudur ve Batılı fakat Batı’nın denetiminde olmayan bir kurulum planlanmıştır. Ankara kentinin planlanması bu anlamda başlı başına bir modernizm projesidir. 1950-1980 dönemi Türkiye’inde ise, hızlı bir kentleşme göze çarpmaktadır. Bu dönem belli başlı sorunları da beraberinde getirmiştir. Özellikle kırdan kente doğru yaşanan yoğun göç ve kente dışarıdan gelip yerleşen kesimin, kırsaldaki alışkanlıklarını kente taşıma gayretleri sosyolojik problemlere sebebiyet vermiştir. Modernistler söz konusu grubun kent yaşamı ile bütünleşemeyeceklerini ileri sürmüşlerdir.

1980 sonrasında ise, Batı'dan korunarak değil Batı ile bütünleşerek gerçekleştirilen bir Batılılaşma söz konusudur. Artık ülke nüfusunun yarısından fazlası kentlerde yaşamaktadır. Bu dönemde gecekondular ve çarpık kentleşmeye ilişkin çıkarılan af yasaları da bir bakıma, kentin belli bir alanında belli bir dönem için moderniteden vazgeçiş olmaktan çıkmış, tüm kentsel mekânı modernite anlayışı dışında şekillendirmeye yönelik bir hal almaya başlamıştır.

Modernizmin sunmuş olduğu kent yapısı, özellikle kimlik kaybına ve kimliksiz çevre oluşumuna yol açtığı için yoğun eleştiri almıştır. Modern kent yapısına, 1947'de CIAM'ın altıncı kongresinde de eleştiriler yöneltilmiştir. Burada, işlevsel kentin soyut sterilliği eleştirilmiş ve sosyo-psikolojik gereksinimlerin ihmal edilmemesi gerektiği vurgulanmıştır. Eleştirilere yeni eleştirilerin de eklenmesiyle birlikte, 1960'lı yıllarda yaşanan karşı kültürel hareketlerin de etkisiyle kent üzerindeki modernist etki yerini postmodernizme bırakmaya başlamıştır (Karakurt, 2006: 9).

Postmodernizm, kentsel alandaki etkisini 20. yüzyılın son çeyreğinde göstermeye başlamış, henüz tamamlanmamış ve sonuçlarını tam anlamıyla açığa çıkarmamış olan bir akımdır. Akım, modernizmin getirdiklerine bir tepki olarak başlamış olup modernizme bir başkaldırı niteliği taşımaktadır. Modernizmi, monoton, kişiliksiz, kimliksiz, ruhsuz kentler oluşturmakla suçlamakta; bunun yerine, tarihi, alt kültürleri, farklılığı, çoğulculuğu, geleneği yeniden canlandırarak çeşitliliği sağlayacak olan kentlerin inşa edilmesi gerektiğini savunmaktadır (Karaoğlu, 2016: 88). Postmodernistlere göre, modernistlerin yaptığı şey, geçmişten ve onun sembollerinden bağımsız bir süreç başlatma hedefidir. Yine onlara göre modernizm mimarisi, toplumu değiştirmek, düzene sokmak için bir araç vazifesi görmektedir (Zeka, 1990: 13).

Şekil 4. Pruitt-Igoe Toplu Konutlarının Dinamitlenmesi – St.Louis / 1972

Kaynak: İğci, 2015: 21.

1972 yılında Pruitt-Igoe toplu konutlarının dinamitle yıkılması bir bakıma modern mimarinin sona ermesinin ve yeni bir sürece yelken açılmasının sembolü olmuştur. Postmodernite süreci olarak adlandırılan dönem, geç kapitalizmin sonucu olarak görülmektedir. Postmodern kentte; gökdelen, banka, alışveriş merkezi binası, otel, gücün; müzeler, bienaller, oyun parkları, çarşılar ve mağazalar da tüketimin yüceltildiği alanlar olmuştur. Böylece postmodern kent, modern kentin kendince tanımlı, tutarlı, işlevsel anlatısını reddeden, modern kentlerin melankolisinden uzak, kolaj, pastiş (biçimsel taklit) ve parçalanma gibi unsurları içeren, 'ne istersen onu yap' rahatlığı içerisinde bir kent modeli öngörmüştür (Batı, 2008: 7).

Kuban (2002: 92), postmodernizmin sahip olduğu kent anlayışını, "Batının yüksek üretim ve tüketim toplumlarında artı ürünün ve kişisel gelirin artması sonucu; biçimsel istekler ve fantezilerin yönlendirdiği, daha başına buyruk, salt işlevselciliği eleştiren yeni mimari görüşler, Birinci Dünya Savaşı sonundan bu yana standartlaşan tasarım ilkelerini bir yana bırakarak, mimariye yeni bir seçmecilik ortamı ve ona paralel bir kuramsal yaklaşım getirdiler" şeklinde yorumlamıştır.

Şekil 5. Postmodern Mimari Örneği - Upside-Down White House Restaurant - Batum

Kaynak: İğci, 2015: 47.

Postmodern kentin yapısal özelliklerini belirleyen yine postmodern akıma kapılmış olan bireydir. 21. yüzyılın hızlı ve hızlı, kötü olanı maskeleyen arzusu içerisindeki bireyi, moda, eğlence sektörü ve internet ile teknoloji imkânlarının gelişmesiyle birlikte kenti de kendince şekillendirmiş, mekânı bir tüketim objesi haline getirmiştir. Marx'ın meta kavramı paralelinde bakıldığında ise, modernizmin kentsel mekâna ilişkin etkilerinin, yapıların kat planları, fiziksel çevre kontrol araçları, taşıyıcı malzemeler, kat yükseklikleri gibi etmenler

üzerinden devam ettiği görülmektedir. Ancak metanın mübadele değeri, gösterge değerleri üzerinde postmodern etki çok daha görünür vaziyettedir (İğci, 2015: 35).

Şekil 6. Trump Tower'ın Modernizmi (Solda) Philip Johnson'ın AT&T Binasının Postmodernizmiyle (Sağda) New York'un Siluetini Belirleme Yarışında

Kaynak: Harvey, 2010: 92.

Postmodern kentte, simülasyon (orijinali hiç olmayan, tıpa tıp kopya) kavramı önemli bir yer tutmaktadır. Televizyon ve internet gibi medya iletişim araçlarının önemli yer tuttuğu günümüzde, gösterenler (görüntüler) ile gösterilenler (nesnel gerçekler) arasında uyumsuzluğun ortaya çıkması, gösterenlerin gösterilenleri karşılamıyor olması, farklı bir üst gerçeklik oluşumuna yol açmıştır ve postmodern kent mimarisi de bir bakıma bu oluşuma dayanmaktadır (Batı, 2008: 9).

Şekil 7. Postmodernist Mimarinin Klasik Örneklerinden Piazza d'Italia – New Orleans

Kaynak: Harvey, 2010: 115.

Kent dokusundaki postmodernizm vurgusu; üslupların, tarihin, geçmişin ve geleceğin harmanlandığı, yeniden kurgulama olarak bir kolaj niteliği sergilemektedir. Postmodernizm, mimariyi özel zevklere hitap eden ve bireylerin kendilerini ifade etmelerine yarayan bir iletişim biçimi olarak görür. Farklı kişisel zevklere hitap eden her tekil ürünün yan yana gelmesiyle oluşan manzara bir kolajdır. Böylelikle, modernizmin 'ya o ya bu' düşüncesi, postmodernizmde 'hem o hem bu' şeklini almıştır (İğci, 2015: 54).

SONUÇ

Zaman içerisinde, hemen her şeyde olduğu gibi kentler ve kente ilişkin olan şeyler, toplumsal yapıya bağlı olarak değişmektedir. Kentsel alanların ve mekânların tasarımlarında gözlenen değişiklikler, toplumsal yapı ve etkin olan toplumsal akımların etkileriyle beraber değerlendirildiklerinde farklı bir mana ifade etmektedir. Çalışmanın konusunu oluşturan modernizm ve postmodernizm akımları da birçok boyuta sahip olmakla beraber kenti ve kentsel yaşamı etkileye gelmişlerdir. Her birisi kendi içerisinde tutarlı olacak biçimde düşünsel özlerini kentsel yapılara, mimariye aktarmışlardır.

Modernizmin sunmuş olduğu kent planlaması yaklaşımına göre, kentlerin planlanmasında; mükemmellik, netlik, kesinlik ve çelişkisizlik doğrultusunda, tekdüzelik, homojenlik, ilkelere bağlılık egemendir. Kapitalizmin ilkeleri çerçevesinde yeniden şekillenen kent için, yeni mekânsal düzenlemelere gidilmekte ve eski, sürekli olarak dönüşüme tabi tutulmaktadır. Modernitede, mekânsal süreksizliklerin yapısı sermaye tarafından belirlenmektedir. Modernite, insanlar için yaşanabilir kentler yerine, işlevlerine göre belirlenmiş bölgeler inşa etmeye yönelik bir ideoloji içerisindedir. Kentlerde katı işlevsellikten

ötesini dikkate almayan bir anlayış hâkimdir. Konut modernistlerin gözünde, bir barınma makinası olmasının dışında bir şey ifade etmemektedir.

Postmodernitenin ön plana çıkması ve kente etki etmesiyle beraber, heterojen, çok sesli, bölünmüş bir kentsel planlama anlayışının gün yüzüne çıkmaya başladığı görülmüştür. Postmodern mimari kenti başlı başına bir sanat yapıtı olarak ele almıştır. Söz konusu anlayışta, karmaşık kent yapıları mevcuttur ve bu yapıların her biri birçok farklı bireyin kendine ait olan doğrularını içermektedir. Postmodernizmde, anlam berraklığından ziyade anlam zenginliğinin geçerli olduğu ortaya çıkmaktadır.

Postmodernist düşünceye göre her mekânın kendince, başlı başına bir anlamı vardır ve bu mekânları herhangi biçimde disiplin altına almak mümkün değildir. Böylelikle kente parçalı bir bakış açısıyla yaklaştığı ileri sürülen postmodernizm, kent planlaması disiplini tahrip edebilecek yapıdadır. Bu durumun ilerleyen dönemlerde, haritasız ve anlam alanlarını yitirmiş bir kente sebebiyet verebileceği göz ardı edilmemelidir.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı bu çalışmada içerisinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, çalışmanın özgün olduğunu bildiririm. Aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Yazarların Makaleye Katkı Oranları

Bu çalışma tek yazar tarafından hazırlanmış ve oluşturulmuştur.

Çıkar Beyanı

Çalışma tek yazarlı olduğundan çalışmanın hazırlanması aşamalarında çıkar çatışması meydana gelmemiştir.

KAYNAKÇA

- Aysel, İ. (2009). *Fakir Baykurt'un Eserlerinde Modernleşme ve Göç Olgusunun Sosyolojik Analizi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Batı, U. (2008). "Kent'in Postmodernitesi: Postmodern Tüketim Kültürü Işığında Hedonik Bir Biçim Olarak Kent Tasarımı". *İstanbul Kültür Üniversitesi Güncesi*, 5 (4), 1-18.
- Bostan, D. (2013). *Aydınlanma ve Postmodernizm*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Çiğdem, A. (1997). *Bir İmkan Olarak Modernite – Weber ve Habermas*. (Birinci Baskı). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Doğan, B. (2007). "Yönetim ve Örgüt Kuramlarının Tasnifinde Modern ve Postmodern Ayrımı". *Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 23 (2), 185-201.

- Dostoğlu, N. (1996). "Modern Mimarlık'ın Dönüm Noktası: Team 10- Louis Kahn". *Yapı Dergisi*, 176, 76-86.
- Görenek, G. (2013). *Modern-Postmodern Kent Bağlamında Form*. Sanatta Yeterlik Eser Metni, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Harvey, D. (2010). *Postmodernliğin Durumu*. (Beşinci Baskı). İstanbul: Metis Yayınları.
- <https://data.worldbank.org/indicator/SP.URB.TOTL.IN.ZS>, (08.03.2023).
- İğci, S. (2015). *Postmodernist Kent ve Heterotopyalar*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Karakaş, M. (2003). "Modern Bütünleşmeden Postmodern Farklılaşmaya Kentte Toplumsal Etkileşim". *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 12 (2), 16-40.
- Karakurt, E. (2006). "Kentsel Mekanı Düzenleme Önerileri: Modern Kent Planlama Anlayışı ve Postmodern Kent Planlama Anlayışı". *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 26, 1-25.
- Karaoğlu, E. (2016). *İstanbul'da Kentsel Gelişimin Modern ve Postmodern Yaklaşımlar Bağlamında İrdelenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Keleş, R. (2012). *Kentleşme Politikası*. (On İkinci Baskı). Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- King, A. D. (2007). *Boundaries, Networks, and Cities - Playing and Replaying Diasporas and Histories*. *Urban Imaginaries - Locating the Modern City*. (Ed. A. Çınar ve T. Bender). Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Köksalan, M. E. (2007). *Moderniteden Postmoderniteye Geçiş Sürecinde Günümüz Televizyonunun Dönüşümü: Programcılık Yaklaşımlarının Betimleyici Bir Değerlendirmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kuban, D. (2002). *Mimarlık Kavramları*. (Altıncı Baskı). İstanbul: Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları.
- Özer, G. (2016). *Modern Kentte Yabancılaşma: 19. Yüzyıl Paris'i ve 21. Yüzyıl İstanbul'undan Deneysel Kesitler*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özgül, İ. (2013). *Modernite Bağlamında Zaman-Mekân ve Kent*, <https://istiraki.blogspot.com.tr/2013/05/modernite-baglamnda-zaman-mekan-ve-kent.html>. (08.03.2023).
- Şimşek, M. E. (2014). *Moderniteden Postmoderniteye Uzanan Bir Köprü: Zygmunt Bauman*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Tekeli, İ. (1995). "Bir Modernite Projesi Olarak Kent Planlaması". *Egemimarlık Dergisi*, 2 (16), 51-55.

United Nations Department of Economic and Social Affairs (2023). *68% of the World Population Projected to Live in Urban Areas By 2050, Says UN*, <https://www.un.org/en/desa/68-world-population-projected-live-urban-areas-2050-says-un> (08.03.2023).

Yıldızhan, Y. (2004). *Moderniteden Postmoderniteye Geçiş ve David Lynch Filmlerinde Postmodern Ögeler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Zeka N. (1990). *Yolları Çatallanan Bahçe, Postmodernizm İçinde. F. Jameson, J.-F. Lyotard, J. Habermas*. (Çev. Güleğül Naliş, Dumrul Sabuncuoğlu ve Deniz Erksan). İstanbul: Kıyı Yayınları.

EXTENDED ABSTRACT

Cities come to the forefront as vital areas where social change is displayed in a striking way. Modernism and postmodernism also stand out as movements that affect the city and the citizens in many areas in the periodical sense. The dissolution of the economically and socially closed, self-sufficient feudal society structure causes differentiations in the means of production and consumption patterns. Modernism is not a concept that can be evaluated independently of these developments. On the one hand, the movement strives to respond to new needs, on the other hand, it shapes the needs itself.

Modernity aims to redesign society. In this respect, a prescriptive, consistent, uniform understanding is adopted, and it is also desired to realize urban architecture in this direction. The acceptance of objective science and universal law, on which enlightenment thinkers focused, is the guiding force of the modernist movement. The fact that cities are designed in a completely functional way, away from aesthetics, is also one of the effects of modernism on the city. Modernity is a project that aims to redesign the society and create a new lifestyle. In an effort to reach almost every point of social life, from economy to science and art, the project of modernity is desired to be implemented, and it is not possible to consider this reality separately from ideology and political structure. First of all, modernity, which is considered as a tool for the development of Western societies, has become a tool for Westernizing Non-Western societies and colonizing them by connecting them to the West.

In order to create a new social order and make it dominant throughout the world, knowledge instead of faith, science instead of theology, reason instead of traditions were given priority. At this point, a break from the tradition is important, and this break must take place radically. The project of modernity in societies outside the West is carried out in a number of different ways. The expansionary effects that occur due to the functioning of capitalism are the main factors. Social engineering activities applied in society are also tools that are widely used. The ruling elites are under the influence of the idea that the West is superior and engage in reformist practices in cooperation with the commercial bourgeoisie, which is required by the functioning of the capitalist system.

Modernist culture is elitist as well as disdaining populist tastes and resisting market rules. The postmodernist understanding of art, on the other hand, reflects an approach that sails to populism and is intertwined with the market. The productive aspect of modern society has shifted to consumption in the postmodern society. While the modern individual moves

between the labour organizations with a productive identity, the postmodern individual is lost in consumption habits.

Paris played a significant role as the main stage in the reflection of modernism on the city. In the 19th century, Haussmann and III. Napoleon created a network of boulevards in the heart of the old city remained from the Middle Ages. Contrary to today's customary usage, boulevards have been accepted as an expression of revolution. Again, in this period, urban planners, who associated the city with the human body as an example of the organismic approach, chose to plant boulevards, which they claimed would become the lungs of the city. In the 1890s, a multi-dimensional planning attitude developed against such an urban planning policy. The beautiful urban movement around Beaux Arts, Ebenezer Howard's Garden City utopia, Camillo Sitte's sensitive approach to the historical environment, Berlage's practices in Amsterdam, Tony Garnier's Cite Industry could be cited as examples.

According to the understanding of modern urban planning, uniformity, homogeneity, and adherence to principles prevail in the planning of cities in the direction of perfection, clarity, certainty, and non-contradiction. The urban structure presented by modernism has received intense criticism, especially because it leads to the loss of identity and the formation of an environment without identity.

With the thought that modernity efforts would not last forever, criticism of modernity began in the second half of the 20th century. According to the critics, modernity has never been realized and the world in which the mind is dominated does not contain more than a utopia. In this case, postmodernity emerged with the thought that modernity is out of date and developed on a global level. Postmodernism, according to some, is an advanced dimension of modernism. According to others, who make up the majority, it is a critique of modernism. The phenomenon was especially active in the last quarter of the 20th century. Postmodernism is a trend whose effects continue even today. Postmodernists adopt different forms of social, political, and cultural approaches and reject known theories. In addition, they oppose the universal ethical understanding offered by modernity and claim that the normative, monotonous understanding will create cities without identity, soul and personality. According to them, there is no single truth, and everyone has their own truth and urban areas should be shaped in line with this idea.

The demolition of Pruitt-Igoe housing estates with dynamite in 1972 became a symbol of the end of modern architecture and the opening of a new process. The period called the postmodernity process is seen as the result of late capitalism. In the postmodern city, skyscrapers, banks, shopping malls, hotels are areas where power is glorified. Museums, biennials, playgrounds, bazaars and shops have also been places where consumption is glorified. It is the individual who has been caught in the postmodern movement that determines the structural features of the postmodern city. The hedonistic and fast-paced individual of the 21st century, who desires to mask the bad, has shaped the city in his own way, along with the development of fashion, entertainment industry, the internet and technology, and has turned the space into a consumption object.